

Vint anys d'IME. Efemèrides

Any 1985

11 de novembre de 1985: el ple del Consell Insular de Menorca aprova el projecte d'estatuts de l'Institut Menorquí d'Estudis.

Any 1986

13 de gener de 1986: el ple del Consell Insular de Menorca nomena els membres fundadors de l'Institut Menorquí d'Estudis.

9 de març de 1986: es constitueix la Secció de Llengua i Literatura.

24 de març de 1986: es constitueixen les seccions de Ciència i Tècnica, Ciències Naturals, Ciències Socials i Història i Arqueologia.

26 de març de 1986: es constitueix el Consell Científic.

11 de juny de 1986: es constitueix el Consell General.

18 de juliol de 1986: es constitueix el Consell Executiu de l'IME i s'aprova el seu primer pressupost xifrat en 4.000.000 de pessetes.

Cursos, jornades, seminaris i congressos

3 al 5 de setembre: Primera activitat pública

II Trobades científiques de la Mediterrània: *Xarxes sísmiques; instrumentació i aplicació a la sismo-tectònica*. Aquestes jornades, que l'any anterior ja s'havien celebrat a Menorca organitzades per una entitat

destinada a promoure les reunions científiques a Menorca, s'han continuat organitzant anualment des d'aquesta data i actualment (2005) han arribat a la seva vint-i-una edició.

11 al 14 de novembre: Curset sobre *El món dels fongs*

Aquest curset de formació acompanyà a una exposició sobre fongs de Menorca que amb la col·laboració de diversos investigadors del Departament de Botànica de la Universitat de Barcelona s'havia realitzat cada tardor durant els darrers anys amb el patrocini d'Obra Cultural de Menorca. Aquestes exposicions, de les quals encara hi va haver tres edicions més (1987, 1988, 1990), anaven precedides del corresponent treball de camp realitzat els dies previs a la inauguració i amb elles es pretenia elaborar el catàleg dels fongs de Menorca.

29 i 30 de desembre: Jornades sobre diagnòstic i prospectiva de l'economia de Menorca

Amb aquestes jornades s'inicià un programa de trobades de debat destinades a l'estudi de la realitat social menorquina, que es van anar completant al llarg dels anys següents. Els temes tractats en les convocatòries següents van ser *Prospectiva de la realitat social* (1987), *Diagnòstic de la Sanitat a Menorca* (1987) i *Jornades d'avaluació de l'educació a Menorca*.

Com a coorganitzador d'aquestes jornades apareix també el Grup d'Economistes de Menorca, grup col·laborador de l'IME, que va organitzar diversos

encontres i jornades de debat sobre temes socioeconòmics relacionats amb Menorca.

Projectes d'investigació i altres

Inici d'un projecte de catalogació de les col·leccions de ciències naturals menorquines, públiques i privades, com a pas previ per a un futur museu de història natural de Menorca

Signatura d'un conveni entre la Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació Territorial del CIM i l'IME per a la realització d'un estudi sobre els sistemes dunars de Menorca. Aquest fou el primer conveni signat amb l'Administració.

Any 1987

Cursos, jornades, seminaris i congressos

14 al 15 d'abril: *Curset de filologia i literatura catalanes* a càrrec d'Albert Rosich

Primer curset d'una sèrie que amb periodicitat anual o semestral es van anar realitzant sobre de temes de filologia i literatura catalanes especialment dedicats a ensenyants.

14 al 16 de maig: I Jornades sobre *Les rissagues de Ciutadella i altres oscil·lacions de nivell de la mar, de gran amplitud a la Mediterrània*.

Amb aquestes jornades es pretenia arreplegar en un seminari d'estudi els principals investigadors que des de diferents camps havien realitzat aportacions al tema de les rissagues de Ciutadella. Aquesta activitat va tenir continuïtat en un segon congrés (1989) i en ambdós casos es van publicar les actes corresponents.

Projectes d'investigació i altres

Signatura d'un conveni entre "La Caixa" i l'IME per a la realització d'un "Diagnòstic de situació i perspectiva de l'economia de Menorca". Aquest fou el primer conveni signat amb una entitat privada.

Publicacions

Francesc Camps i Mercadal: *Cançons populars menorquines*, edició a cura de Xavier Moll Camps [Capcer, 7]

Aquest fou el primer llibre editat per l'IME que va sortir al carrer. La col·lecció s'havia iniciat uns anys abans de la mà de la Conselleria de Cultura del CIM, que la va transferir a l'IME des del moment de la seva fundació. Existeixen altres llibres d'aquesta col·lecció editats per l'IME amb numeració més baixa, però tots van sortir amb posterioritat a aquest.

Philip D. Rasico: *Els menorquins a la Florida: història, llengua i cultura*.

Aquest llibre fou editat per Publicacions de l'Abadia de Montserrat amb la col·laboració de l'IME. Amb aquesta publicació s'encetà una línia de coedicions de llibres de tema menorquí que s'ha mantingut al llarg d'aquests vint anys.

Premis

Per Sant Antoni es lliurà el primer premi Francesc de Borja Moll instituït i dotat econòmicament per l'Ajuntament de Ciutadella i gestionat per l'IME, el qual havia estat convocat l'any anterior. En la seva primera convocatòria va estar destinat a treballs de l'àmbit de la llengua i literatura catalanes i fou guanyat ex aequo per M. Lluïsa Gràcia Solé, *Estudi sintàctic i lèxic dels verbs ergatius*, i Antoni-Joan Pons Pons, *Història de la llengua catalana a Menorca, del segle XVI al XIX*.

A aquesta primera col·laboració amb un ajuntament de Menorca per la institució d'un premi d'investigació n'han seguit d'altres al llarg d'aquests anys. Els ajuntaments de l'illa que actualment convoquen premis d'aquest tipus amb la col·laboració de l'IME són es Mercadal (1991), Alaior (1998), Maó (1998), Ferreries (1998) i Sant Lluís.

Butlletí

El mes de juliol de 1987 apareix el primer nombre d'un butlletí destinat a donar a conèixer als membres de l'IME i al públic en general les principals activitats realitzades per l'entitat. La periodicitat fou variable, bimestral i trimestral, i es van publicar 9 nombres. La publicació d'aquest butlletí acabà l'any 1989.

Any 1988

Cursos, jornades, seminaris i congressos

2 al 5 de gener: I Trobada d'Historiadors i arqueòlegs de Menorca

Amb aquesta trobada es pretenia iniciar una sèrie de reunions que arpleguessin les persones que d'una manera o una altra estaven treballant en l'estudi del passat a la nostra illa per posar en comú les seves experiències. Als debats es convidava sempre historiadors de fora de l'illa, que amb la seva visió més general poguessin orientar noves investigacions. Les edicions següents es van realitzar els anys 1989, 199x, 1993, 1995.

12 al 17 de setembre: III Reunió d'Arqueologia Cristiana Hispànica

Aquesta fou la primera vegada que l'IME acollí un congrés itinerant que s'organitzava periòdicament canviant de seu cada vegada. L'IME oferí la seva infraestructura incipient perquè aquesta reunió d'Arqueologia es pogués dur a terme a l'illa. El congrés estava organitzat per la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans, i s'escollí Menorca com a seu gràcies a la seva riquesa en monuments arqueològics de l'època.

Projectes d'investigació

Entre les beques atorgades aquest any n'hi ha algunes que destaquen per les seves conseqüències posteriors. En primer lloc hi havia la beca adjudicada a Maria Paredes Baulida per a un treball sobre *Aspectes*

de la pervivència de Virgili en la literatura catalana dels segles XVIII i XIX, que fou l'inici d'una lenta però decidida i completa recuperació del traductor, lexicògraf i gramàtic menorquí Antoni Febrer i Cardona. En segon lloc hi havia la beca concedida a Maria Lluïsa Canut Ruiz per a un treball sobre *Iniciació a la informatització de fonts bibliogràfiques* que donà lloc a una important publicació sobre els cent primers anys de la *Revista de Menorca*. Finalment, hi havia una tercera beca concedida a Ramón Vallejo Calzada per a la realització d'un *Estudi dels sòls de Menorca* que, una vegada finalitzat, va donar lloc a un mapa de sòls de Menorca, el primer d'una llarga sèrie de mapes especialitzats que molts d'anys després serien recollits en la secció de cartografia de l'OBSAM.

Premis

La secció de Ciència i Tècnica va instituir uns premis d'iniciació a la investigació per a estudiants de BUP, COU i FP que es van convocar en tres ocasions fins a l'any 1990.

Convenis

Agost: Es va signar un conveni amb l'Ateneu Científic, Literari i Artístic de Maó per col·laborar en l'edició de la *Revista de Menorca*. Aquest conveni establia que la propietat de la capçalera de la publicació quedaria propietat de l'Ateneu i que el consell de redacció estaria format paritàriament per membres de les dues entitats. Es va fixar l'any 1990 com a data per a l'entrada en vigor efectiva del conveni i es van iniciar converses entre membres de les directives de les dues entitats per dissenyar una nova imatge de la revista i realitzar un estudi de viabilitat econòmica.

Desembre: Es va signar un conveni amb el Foment de Turisme de Menorca per realitzar una anàlisi de l'oferta turística de Menorca. S'encetava així una línia d'investigació, les implicacions socioeconòmiques del turisme, que l'IME manté des d'aquesta època des d'un vessant o altre.

Publicacions

Diversos Autors: *Actes de les jornades sobre diagnòstic i prospectiva de l'economia de Menorca*. Publicació realitzada amb la col·laboració de la Banca March que recollia les comunicacions presentades a les jornades sobre el mateix tema realitzades l'any 1986.

Diversos autors: *Les Illes Balears en temps cristians fins als àrabs*

Publicació que recollia les comunicacions presentades a les jornades sobre el mateix tema organitzades per les Trobades Científiques de la Mediterrània l'any 1984. Amb aquesta publicació s'encetà la col·lecció Recerca destinada a recollir actes de jornades, seminaris i congressos, així com monografies d'investigació.

Meloussa, Revista de la Secció d'Història i Arqueologia. Primer nombre d'una revista promoguda per l'esmentada secció de l'IME i destinada a recollir articles sobre la història i l'arqueologia de Menorca.

Any 1989

Cursos, jornades, seminaris i congressos

18 al 22 de setembre. *I Escola d'Estudi de Salut Pública*.

Primera edició d'aquesta escola d'estiu que promoguda per la Conselleria de Salut i Benestar Social del Consell Insular de Menorca, que en els aspectes acadèmics comptà amb la col·laboració de l'Institut Valencià de Salut Pública i en els administratius amb la col·laboració de l'IME. Fou la primera d'una sèrie de convocatòries que al llarg dels anys han tingut un èxit creixent i en l'organització de la qual hi han intervingut nombroses institucions públiques i entitats acadèmiques, sempre amb el patrocini del Consell de Menorca com a principal impulsor i amb el suport administratiu de l'IME i de Ib-Salut Menorca, que va

començar la seva col·laboració l'any 1990, quan encara era INSALUD i depenia del Ministerio de Sanidad estatal.

29 i 30 de setembre: *Jornades de treball sobre desenvolupament i conservació de la natura*.

Aquestes jornades es van realitzar al Llatzeret de Maó amb la col·laboració del programa MaB de la Unesco. Foren el primer resultat de les converses iniciades l'any anterior amb el Comitè espanyol del MaB per veure la possibilitat que la divisió del MaB dedicada a medis insulars encetés algun projecte a Menorca. Les jornades van aplegar 22 professionals de diferents especialitats, coneixedors de la realitat menorquina, que van elaborar un document de conclusions en el qual, per primera vegada, es demanava a les institucions públiques que estudiessin la possibilitat de sol·licitar per Menorca el nomenament com a Reserva de la Biosfera, perquè segons els signants de les conclusions la illa complia amb les condicions necessàries per aspirar a aquest nomenament.

Projectes d'investigació

Entre les borses d'investigació atorgades aquest any cal destacar-ne dues pel fet que encetaren dos temes que a la llarga es demostraren de gran vitalitat per diversos motius i que han tingut continuïtat en àmbits molt diferents. Es tracta de les borses atorgades, d'una banda, per realitzar una cartografia i estudi de l'estat del camí de cavalls, i de l'altra, per elaborar una cartografia de l'endemoflora de Menorca. Aquestes dues borses havien estat dotades específicament per premiar sengles propostes d'investigacions relatives a aquests temes concrets per la Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació Territorial del CIM.

Publicacions

Aquest any s'iniciaren tres importants col·leccions de llibres l'Institut Menorquí d'Estudis que s'han mantingut fins a l'actualitat. La primera fou *Cova de Pala*, dedicada en un principi a publicar

monografies històriques, però que a la llarga ha ampliat el seu camp amb tot tipus de treballs del camp de les humanitats. La segona fou una col·lecció específica dedicada a publicar els premis Borja Moll que s'inicià amb un dels treballs premiats a la primera convocatòria. La tercera fou fruit d'un conveni amb el col·lectiu poètic Xibau, que anys enrere havia publicat uns quaderns poètics i que cedí la capçalera i els seus fons a l'IME per iniciar una nova època de la col·lecció amb una recull d'obres de poetes menorquins contemporanis.

Anys 1990

Projectes d'investigació

Impulsat per la CECEL s'inicià una col·laboració en l'àmbit de la investigació històrica entre tres institucions d'estudis locals de les Balears: l'Institut d'Estudis Balearics, la Societat Arqueològica Lul·liana i l'IME. El tema de la investigació fou la *Vida quotidiana durant l'època medieval a les Illes Balears* i hi participà un medievalista en representació de cada entitat.

Publicacions

Aquest any s'iniciaren dues col·leccions noves. La primera, titulada "Quaderns de divulgació", estava destinada a publicar temes culturals i científics relacionats amb Menorca des d'una perspectiva no especialitzada per donar-los a conèixer a un públic general. Aquesta col·lecció, de la qual només es van publicar dos títols, fou substituïda l'any 19xx per una altra sèrie batejada amb el nom de Petit Format amb la mateixa orientació que l'anterior. La segona col·lecció, titulada "Quaderns socials", fou promoguda per la Conselleria de Salut i Benestar Social del Consell Insular de Menorca i la seva gestió encarregada a l'IME. La sèrie estava destinada a publicar documents d'interès social generats per la conselleria i altres investigacions externes del mateix caire.

Revista de Menorca

Al llarg de l'any es van publicar els dos primers nombres de la nova època de la *Revista de Menorca* coeditada per l'Ateneu Científic Literari i Artístic de Maó i l'Institut Menorquí d'Estudis i dirigida per un consell de redacció mixt formada per membres de les dues entitats.

Reserva de la Biosfera

D'acord amb les recomanacions sorgides de les reunions mantingudes entre membres de l'IME i directius del MaB i de dues jornades de treball (1998, 1990) s'iniciaren els estudis per aconseguir la declaració de Menorca com a Reserva de Biosfera, per la qual cosa la Conselleria d'Urbanisme i Obres Públiques del Consell Insular de Menorca va encarregar a l'IME l'elaboració d'un informe per estudiar les possibilitats de sol·licitar la catalogació de Menorca com a Reserva de la Biosfera. Per fer aquest informe es va designar un equip d'investigadors mixt constituït per membres de l'IME i del Comitè Espanyol del MaB.

Anys 1991

Cursos, jornades, seminaris i congressos

11, 12 i 13 de setembre: *Jornades Febrer i Cardona*

Amb motiu de la commemoració del 150è aniversari de la mort del filòleg i literat menorquí Antoni Febrer i Cardona, l'Institut Menorquí d'Estudis organitzà diferents activitats destinades a honorar i divulgar la figura d'aquest menorquí il·lustre. Entre els actes més destacats que es van dur a terme aquest any es troben les *Jornades Antoni Febrer i Cardona*, que van arrebregar nombrosos especialistes menorquins i de fora de l'illa en un seminari en el qual es pretenia aprofundir el coneixement dels treballs de Febrer i Cardona en els diferents camps que conreà, així com estudiar el context illenc i suprail·lenc en què es van realitzar. Les actes d'aquestes jor-

nades es van recollir l'any 199x en un nombre especial de la revista *Randa*.

12, 13 i 14 de setembre: VII Trobades Científiques de la Mediterrània: *Història de la Ciència i la Tècnica als Països Catalans*

Aquesta setena edició de les Trobades Científiques de la Mediterrània fou organitzada per la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica que s'acabava de constituir a Barcelona, i fou aquesta la seva primera activitat pública. Des de llavors ençà aquesta societat ha organitzat altres edicions d'aquestes jornades amb una periodicitat biannual on es presenten el resultat de les recerques que els investigadors en aquests temes han realitzat al llarg d'aquests períodes, resultats que són publicats sempre en un llibre d'actes, com es va fer també en aquesta primera ocasió.

Convenis

Es signà un conveni amb l'empresa Gas i Electricitat (GESA) per a l'elaboració d'un mapa eòlic de Menorca. Aquest estudi estava destinat a determinar les possibilitats que oferia l'illa de Menorca per a l'aprofitament de l'energia eòlica i fou, també, la primera actuació de l'Institut Menorquí d'Estudis en el camp de les energies alternatives que culminaria anys més tard amb l'encomana, per part del Govern Autònom, de la gestió d'una agència d'energia de Menorca.

Publicacions

Amb motiu de l'any Febrer i Cardona es publicà la traducció que aquest autor va fer de les *Bucòliques* del poeta llatí Virgili. Aquesta edició, feta en col·laboració amb Publicacions de l'Abadia de Montserrat, era una edició facsímil dels manuscrits originals de Febrer i Cardona i anava acompanyada d'un pròleg de Maria Paredes. Aquesta obra fou el primer precedent del que més tard seria l'ambiciós projecte d'editar les obres completes del filòleg menorquí.

Homenatge

El novembre de 1991 es va retre un homenatge a Jordi Carbonell, membre d'honor de la secció de Llengua i Literatura, amb motiu de la seva jubilació docent i, a la vegada, com a reconeixement públic de la seva important tasca de donar a conèixer fora dels límits de la nostra illa la importància de l'anomenat "grup il·lustrat menorquí" dintre de la cultura catalana del set-cents. L'homenatge va tenir lloc a l'Ateneu de Maó amb la participació de Josep Massot i Muntaner, Andreu Murillo, Maria Paredes i Josefina Salord. Durant aquest acte es presentà el volum de la col·lecció *Estudis de Llengua i literatura catalanes*, editada per Publicacions de la Abadia de Montserrat, que havia de ser el primer d'una sèrie dedicada a homenajar la figura de Jordi Carbonell.

Any 1992

Cursos, jornades, seminaris i congressos

12, 13 i 14 de juny *III Seminari de Gestió Ambiental*

Aquests seminaris estaven organitzats per la Institució Catalana d'Història Natural. Cada any s'escollia una terra de parla catalana diferent per a la seva celebració, la qual cosa permetia conèixer la problemàtica de cadascuna d'elles i l'intercanvi d'experiències entre els membres de la societat acollidora de les jornades i els participants arribats de fora. En aquestes jornades els ponents menorquins van aprofitar l'ocasió per donar a conèixer el projecte de sol·licitar la denominació de Menorca com a Reserva de la Biosfera, així com altres aspectes relacionats amb la gestió ambiental a Menorca. Els participants forans i menorquins van retre un homenatge a la malaguanyada investigadora M. Àngels Cardona, per la qual cosa es traslladaren a Favàritx, terreny ric en endemismes illencs, i allà hi tingué lloc un emotiu acte de record de la botànica amb la presència de la família i la lectura d'un poema escrit per a l'ocasió per Pere Xerxa.

Exposicions

29 de maig al 10 de juny: *Francesc Cardona i Orfila (1833-1982): un naturalista menorquí*

Per tal de commemorar el primer centenari de la mort del gran entomòleg i malacòleg del segle XIX Francesc Cardona i Orfila, s'organitzà a la Sala de Cultura de "Sa Nostra" de Maó una exposició que recollia una mostra de materials relacionats amb aquest personatge, materials que anaven des d'objectes personals fins a publicacions impreses i manuscrites de les seves obres, passant per mostres de les seves col·leccions naturalístiques.

1 al 30 de setembre: *Cent anys d'electricitat a Menorca*

Maó fou la primera població de les Illes Balears que va comptar amb una central elèctrica i la primera que va il·luminar els seus carrers amb aquesta tecnologia. Per commemorar el primer centenari d'aquesta fita, l'Institut Menorquí d'Estudis, amb la col·laboració de GESA, va organitzar una exposició a la Sala de Cultura de "Sa Nostra" de Maó on es mostrava instruments elèctrics dels primers temps de l'electricitat, convenientment restaurats i en funcionament junt amb diversos plafons que mostraven les principals fites de la història de l'electricitat a Menorca, així com dades per conscienciar el públic sobre la necessitat de reduir la despesa energètica.

Llegats

El mes de març es va firmar un conveni amb els descendents de J. J. Rodríguez Femenias pel qual aquesta família dipositava a l'Institut Menorquí d'Estudis el llegat d'aquest il·lustre botànic menorquí. El llegat estava format per més d'un miler de cartes rebudes per aquest botànic d'un centenar de corresponents d'arreu d'Europa, el seu herbari de fanerògames, part de la seva biblioteca científica i nombrosos manuscrits i apunts referents a temes botànics. L'herbari fou estudiat i restaurat per un grup d'investigadors de la UIB dirigits per Joan Rita, i la corres-

pondència fou estudiada en dos seminaris dirigits per Josep M. Camarasa i Josep M. Vidal Hernández (1993 i 1996) que arplegaren investigadors d'arreu d'Espanya. Les actes d'aquests seminaris es van publicar l'any 2004 amb motiu del centenari de la publicació de l'obra cabdal de Rodríguez Femenias, *Flórula de Menorca*. La recepció d'aquest llegat per part de l'IME ha propiciat una sèrie d'activitats que han permès un apropament a aspectes inèdits de la figura del botànic menorquí i que s'han anat fent al llarg dels anys, així com la divulgació de la seva tasca al món acadèmic i al públic en general.

Reserva de la Biosfera

El mes de juny de 1992 Joan Huguet Rotger, president del Consell Insular de Menorca, va presentar una moció al ple de la institució en la qual es proposava que aquest òrgan de govern autoritzàs la Presidència a fer les gestions necessàries per aconseguir la denominació de Reserva de la Biosfera per a l'illa. La moció fou aprovada per unanimitat i pocs dies més tard el president del Consell de Menorca va encarregar oficialment a l'IME l'elaboració de la memòria justificativa que havia d'acompanyar la petició oficial.

Any 1993

Cursos, jornades, seminaris i congressos

8 i 9 d'octubre: *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans*

La Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans organitza anualment una reunió extraordinària fora de la seva seu a diferents indrets dels territoris de parla catalana per donar a conèixer les seves activitats i a la vegada entrar en contacte amb la realitat lingüística dels diferents territoris dels Països Catalans. Durant la seva estada a Menorca es van pronunciar diferents conferències i es van realitzar taules rodones a Maó i Ciutadella amb la participació de membres de la Secció Filològica de l'IEC i de la Secció de Llengua i Literatura de l'IME.

Homenatge

Els dies 19 i 20 de març i 1 d'abril es realitzaren diferents actes, dues lectures poètiques a Maó i Ciutadella i un acte acadèmic a l'Ateneu de Maó en memòria de Josep M. Llopart, poeta que fou molt d'anys president d'Obra Cultural de Mallorca i promotor de la cultura catalana a les Illes Balears. L'acte s'organitzà amb la col·laboració de Sa Nostra, i comptà amb el suport del Centre de Professors de Menorca, l'Ateneu de Maó i el Consell Insular de Menorca.

Llegats

La família de la botànica M. Àngels Cardona, prematurament desapareguda l'any 1990, va fer donació a l'IME d'un llegat constituït pels seus manuscrits científics i quaderns de camp, molts d'ells inèdits, la seva correspondència científica i administrativa, així com la seva biblioteca de llibres i articles referits a Menorca. Coincidint amb aquesta donació el professor emèrit de la Universitat Complutense de Madrid Emilio Fernández Galiano, el qual mantenia relacions amb l'IME pel seu paper cabdal en el procés de declaració de Menorca com a Reserva de la Biosfera, va cedir tota la correspondència botànica que havia mantingut al llarg dels anys amb la professora Cardona.

Reserva de la Biosfera

Els dies 15, 16 i 17 de gener va tenir lloc a la seu del Consell Insular de Menorca la disetena reunió del Comitè Espanyol del Programa MaB de la UNESCO, en la qual la corporació insular de Menorca presentà oficialment la candidatura de Menorca per optar a la denominació de Reserva de la Biosfera. Aquesta proposta fou estudiada pel comitè i en la seva següent reunió, celebrada a Madrid el mes de març, es va acordar que es trametria al Consell de Coordinació del MaB, amb seu a París, amb l'informe favorable del Comitè. Les reunions de l'organisme internacional, en què es decidien les noves nominacions de reserves

de la biosfera, tenien lloc amb periodicitat anual, i la reunió corresponent a l'any 1993 va tenir lloc a París a la tardor, els dies 6 i 7 d'octubre. En aquesta reunió el Consell de Coordinació del MaB va acceptar la incorporació de Menorca a la xarxa de reserves de la biosfera del programa MaB de la UNESCO.

La presentació de la candidatura de Menorca com a Reserva de la Biosfera va anar acompanyada de l'informe preparat per l'IME en què es descrivia la situació ambiental i socioeconòmica de Menorca, i a la vegada es proposaven les línies generals per a un programa bàsic d'actuacions futures. Aquest informe constava de 5 toms amb un total de 368 pàgines il·lustrades amb 136 fotografies a color; els toms estaven acompanyats per un atlas amb 40 mapes amb dades físiques, ambientals, socioeconòmiques i del patrimoni cultural. L'elaboració d'aquest informe va anar a càrrec de 36 especialistes en els diferents temes tractats, gairebé tots ells membres de l'IME, coordinats per Josep M. Vidal, Joan Rita i Cipriano Marín.

Any 1994

Publicacions

Joan C. De Nicolàs Mascaró: *Arquitectura militar de Menorca. Talaies i torres de defensa costanera*. Llibre publicat dintre de la col·lecció *Monuments de les Illes Balears* de l'Institut d'Estudis Baleàrics.

Aquest llibre fou el resultat d'una borsa d'ajut concedida per l'IME al seu autor l'any 19xx, i es publicà en règim de coedició entre l'Institut d'Estudis Baleàrics i l'IME. Fou la primera col·laboració bilateral entre tots dos organismes, encara que a través de la CECCEL ja havien col·laborat amb projectes d'investigació en els quals intervenien altres institucions.

Reserva de la Biosfera

Amb motiu de la denominació de Menorca com a Reserva de la Biosfera, l'IME col·laborà amb el Consell Insular de Menorca i la Caixa de Balears "Sa

Nostra' en diverses activitats destinades a donar a conèixer a la població menorquina el significat d'aquest nomenament, així com les seves implicacions i punts fort per al desenvolupament sostenible de l'illa en el futur. Entre aquestes activitats destaca, en primer lloc, l'edició d'un llibre on s'explicava d'una manera planera per què un territori era escollit per la UNESCO com a Reserva de la Biosfera i a què s'obligava en el futur, per passar a continuació a exposar amb detall de quina manera complien el territori menorquí i el model socioeconòmic de la seva societat les condicions generals exigides per la UNESCO. Tot açò mateix fou presentat en una exposició itinerant amb el suport de plafons, maquetes i filmacions de vídeo, que s'inaugurà a la Sala d'Exposicions de Sa Nostra de Maó el 29 d'octubre, a Castell el 2 de desembre i a Alaior el 16 d'aquest mateix mes. L'any següent continuà per la resta de pobles de Menorca. La mateixa exposició, una vegada acabada la seva itinerància per Menorca, es traslladà a Eivissa i, en darrer terme, a Palma.

Anys 1995

Cursos, jornades, seminaris i congressos

15 al 18 d'octubre. *Reunión de Técnicos de Reservas de la Biosfera Españolas*

Els tècnics de les reserves de la biosfera espanyoles es trobaven diverses vegades a l'any en reunions itinerants que es realitzaven a les diferents reserves, per intercanviar experiències i exposar els problemes de la gestió quotidiana de cada reserva, a més de dissenyar projectes d'investigació comuns. Aquesta va ser la primera ocasió en què els tècnics es van reunir a Menorca, des que l'illa havia estat nomenada reserva de la biosfera, i van tornar en una segona ocasió el mateix any, els dies 26, 27 i 28 d'octubre.

6 al 8 d'abril *Jornades de reflexió sobre el comerç exterior i marítim. Una perspectiva històrica*

Aquesta jornada, organitzada amb la col·laboració de la Universitat Complutense de Madrid, fou l'origen al cap d'uns anys d'una trobada d'història econòmica, centrada sempre en algun tema d'interès menorquí, però desenvolupant sempre el context nacional i internacional que determinaven el moment històric estudiat.

3 i 4 de maig *Jornades sobre la conservació del milà reial (Milvus milvus) a Menorca*

Aquestes jornades, organitzades per la Conselleria d'Agricultura i Medi Ambient del Consell Insular de Menorca amb la col·laboració de l'IME, tenien el seu origen en la problemàtica que suposava el fet que el milà, que a principis dels anys 80 era l'au emblemàtica de Menorca, amb una densitat de distribució territorial més alta que a qualsevol lloc d'Europa, havia passat a ser una au en perill d'extinció a l'illa. Com a conseqüència d'aquestes jornades, al cap del temps s'encetà un programa de seguiment (1997) i més tard de recuperació d'aquestes rapinyaires, que actualment (2006) es pot dir que ha donat resultats molt positius i que en anys següents s'anà ampliant a altres rapinyaires: l'àguila peixetera (*Pandion halietus*) i la miloca (*Neophron pernocterus*).

Projectes d'investigació

Aquest any la majoria de borses d'ajut destinades a projectes d'investigació van anar destinades a realitzar estudis de la situació i perspectives de futur, des del punt de vista del desenvolupament sostenible, dels diferents àmbits socials i ambientals de l'illa. Aquests estudis havien estat encarregats pel Consell Insular de Menorca, que havia d'elaborar un projecte de viabilitat d'un pla de desenvolupament sostenible per a l'illa de Menorca, per la qual cosa havia obtingut un ajut del programa Life de la DG XI de la Comissió Europea. Amb aquestes investigacions l'IME va reprendre els treballs realitzats per preparar la documentació tramesa a la UNESCO amb motiu de la petició de la denominació de Menorca com a Reserva de la Biosfera, des d'un punt de vista més pràctic, en

el sentit que s'havien d'intentar esbrinar quins eren els punts forts i els punts febles de cada tema i establir els escenaris futurs més previsibles segons les tendències actuals, assenyalant també, en temes com el de l'energia, un ventall de possibilitats.

Entre aquests estudis n'hi havia un que, amb el temps, havia de donar lloc a un dels projectes més ambiciosos de l'IME. L'estudi, que també formava part del grup anterior, es titulava *Proposta d'un observatori socioambiental*, i s'hi establia l'estructura d'una agència destinada a reunir i sistematitzar les dades socioambientals referides a Menorca existents a diferents administracions, recollir les dades que fossin importants sobre aquests temes i que cap organisme no les recollís, presentar part d'aquestes dades en format SIG (sistema d'informació geogràfica) i cercar indicadors socioambientals que fossin acceptats socialment com a indicadors de l'estat de l'illa des del punt de vista del desenvolupament sostenible.

Cicle de conferències

Aquest any s'inicià per primera vegada el que més endavant seria una activitat anual: la realització de cicles de conferències més o menys llargs destinades a un públic no especialitzat i que, normalment, es dedicaven a exposar el resultat de les darreres investigacions a Menorca sobre un tema d'interès general. El tema escollit per al primer cicle fou la meteorologia i les implicacions d'aquesta ciència a les Balears i, en particular, a Menorca. El cicle es realitzà amb la col·laboració del Centre Meteorològic de Balears de l'Institut Nacional de Meteorologia.

Anys 1996

Cursos, jornades, seminaris i congressos

31 d'octubre i 1 i 2 de novembre: *Joan Ramis i Ramis/José María Quadrado. De la il·lustració al romanticisme*

La coincidència en el temps del primer centenari de la mort de José María Quadrado i els dos-cents cinquanta anys del naixement de Joan Ramis i Ramis

va propiciar la celebració d'unes jornades per a l'estudi dels dos personatges i dels moviments culturals que foren el context de les seves actuacions. En les jornades van participar, com en anteriors ocasions, especialistes en el tema tractat, tant de l'illa com de fora, i les actes van ser editades per Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Per donar més realç a la commemoració es va impulsar un muntatge teatral basat en textos de Ramis, titulat *Ramis, de la tragèdia a la farsa*. Aquest muntatge fou realitzat pel grup teatral La Clota i es presentà a Maó del 26 al 28 d'abril i a Ciutadella l'1 i el 2 de juny. Aquesta representació teatral comptà amb el suport del Consell Insular de Menorca, l'Ajuntament de Ciutadella, el Cercle Artístic i La Caixa.

Publicacions

Antoni Camps Extremera i Helena Sintes Pons. *El món tèxtil tradicional menorquí. Oficis, tècniques i usos (1850-1950)*.

Fou aquest el primer d'una col·lecció de quaderns titulada "Monografias etnogràfiques del Museu de Ciutadella", que s'havia de publicar com a complement de les exposicions d'aquest tipus que es muntessin al Museu Municipal de Ciutadella. Tanmateix, només van sortir dos títols més amb el mateix format, perquè amb el temps va variar el tipus de mostra que es feien al museu, i les noves exposicions necessitaven una altra classe de publicacions més extenses i amb abundància d'il·lustracions fotogràfiques i a color. L'IME va continuar col·laborant amb aquestes publicacions, encara que sense encabir-les en cap col·lecció, per la variabilitat que presentaven d'un cas a l'altre.

Projectes d'investigació

El Consell Insular va obtenir un ajut dintre del programa ALTENER de la Comunitat Econòmica Europea, programa destinat a promocionar les energies alternatives i l'estalvi energètic, per realitzar un estudi de la situació a Menorca en relació amb aquest tema. Com a conseqüència va encarregar a l'IME

l'elaboració d'una part del treball, que va consistir bàsicament en una recollida de dades en relació amb el consum energètic de l'illa, una primera prospecció de les possibilitats de les energies alternatives a l'illa i un estudi sobre l'estalvi energètic que es podia aconseguir en l'enllumenat públic i en els centres dependents de l'administració local, modernitzant les instal·lacions elèctriques, emprant bombetes de baix consum i altres mesures correctores. Aquest projecte d'investigació es va realitzar al llarg de dos anys.

Conferències a la Universitat de les Illes Balears

El mes de maig es van realitzar una sèrie de tres conferències a la Universitat de les Illes Balears amb un petit cicle on es pretenia presentar als alumnes de l'esmentada universitat les activitats de l'Institut Menorquí d'Estudis, per la qual cosa es van triar diversos temes de ciències naturals, ciències socials i literatura que van exposar tres conferencians de l'IME. Fou aquesta la primera activitat de l'IME a la Universitat de les Illes Balears i la primera també en el marc del conveni que s'havia signat l'any anterior.

Universitat Catalana d'Estiu

El mes d'agost l'IME participà a la Universitat Catalana d'Estiu que es celebra a Prada de Conflent, organitzant un curs que duia el títol de *Joan Ramis i la il·lustració a Menorca*, el qual fou impartit per membres de l'IME. Aquesta fou la primera col·laboració amb l'esmentada entitat, que després s'ha anat refermant any rere any amb l'organització de tot tipus d'activitats relacionades amb Menorca i amb la participació de membres de l'IME en els distints òrgans directius de la UCE, el Consell Rector i el Patronat de la Fundació.

Any 1997

Llibres

Llabrés Alegre, Antoni. *La pesca de bolitx al port de Maó*

Cardona, Lluís. *Els peixos de Menorca*

Amb aquests dos llibres s'inicià la col·lecció "Petit format" de llibres de divulgació de temes menorquins destinada a un gran públic. Venia a succeir, així, la col·lecció "Quaderns de divulgació", que s'havia creat a final de la dècada dels vuitanta.

Investigacions

Entre les beques d'investigació atorgades aquest any, n'hi ha una dedicada a l'estudi de les estratègies reproductores de la sargantana balear i la seva importància per a la conservació d'aquesta espècie a Menorca. L'interès d'aquest ajut és que va significar la primera col·laboració amb un grup d'investigadors que feia ja gairebé vint anys que estudiava aquesta espècie en tots els illots de Menorca amb un programa de recerca d'abast internacional, col·laboració que va continuar els anys següents en diferents aspectes puntuals d'aquest projecte d'investigació.

Conferències al Museu de Zoologia de Barcelona

Un nou pas en l'estratègia de donar a conèixer les activitats de l'Institut Menorquí d'Estudis fora de la nostra illa va consistir en la realització d'una sèrie de quatre conferències sobre fauna menorquina al saló d'actes del Museu de Zoologia de Barcelona. Aquestes conferències es realitzaren entre el 28 i el 30 d'octubre i foren impartides per membres de la Secció de Ciències Naturals de l'IME.

Any 1998

Cursos, jornades, seminaris i congressos

2 i 3 de gener. *Jornades Josep Miquel Guàrdia i la cultura europea del segle XIX*

L'any 1997 s'havia complert el primer centenari de la mort del metge i pedagog menorquí Josep Miquel Guàrdia. Per aquest motiu l'Institut Menorquí

d'Estudis va convocar aquestes jornades, com abans havia fet en els aniversaris d'Antoni Febrer i Cardona, Joan Ramis i Ramis i Josep M. Quadrado, per estudiar la figura d'aquest personatge i la seva projecció cultural en els àmbits català i europeu. Les jornades van tenir lloc al Saló d'Actes de l'Ajuntament d'Alaior i com sempre van comptar amb la presència d'especialistes de Menorca i de fora de l'illa.

Observatori socioambiental de Menorca (OBSAM)

Per complir amb el seu paper de Comitè Científic que els estatuts del Consorci de la Reserva de la Biosfera havien conferit a l'IME i assessorar correctament les diferents institucions públiques i altres entitats responsables de la gestió de la Reserva de Biosfera de Menorca, la institució va projectar un instrument de recollida de dades, elaboració d'informació i suport logístic al servei de l'estratègia de desenvolupament sostenible a Menorca. A aquest vessant local se n'hi afegí un altre de més amplitud de recollida d'aquelles dades que no eren interessants per a Menorca, o no ho eren només per l'illa, però que oferien informacions útils per al seguiment del canvi global. L'instrument proposat per l'IME i que entrà en funcionament aquest mateix any fou l'Observatori Socioambiental de Menorca (OBSAM), l'estructura del qual s'havia dissenyat gràcies a una borsa d'ajut concedida l'any 1995. La desaparició, al cap de pocs anys, de la figura del Consorci de la Reserva de la Biosfera de Menorca no va fer desaparèixer l'OBSAM, ni el compromís de l'IME amb la reserva; al contrari, actualment aquest projecte d'observatori ha donat lloc a un departament professionalitzat de tècnics, el de més envergadura de tots els projectes iniciats per l'IME fins ara.

Any 1999

Publicacions

Lluís Cardona Pascual, Joan Juaneda Franco i Fèlix de Pablo Pons: *Guia dels espais naturals de Menorca*

Begoña Okiñena Smith: *Guia del litoral de Menorca*

Aquests dos títols van ser els primers d'una nova col·lecció que va rebre el nom de "Natura". Aquesta nova sèrie estava projectada per a guies de la naturalesa de Menorca, que possessin de manifest els seus valors naturals i molt especialment els relacionats amb la seva recent denominació com a Reserva de la Biosfera.

Cursos, jornades, seminaris i congressos

25 al 27 de març *Jornades sobre la Reserva de la Biosfera de Menorca*

Amb motiu de la commemoració dels deu anys de les *Jornades sobre conservació i desenvolupament a Menorca*, que van tenir lloc al Llatzeret de Maó l'any 1989, en les quals es va formular per primera vegada la idea de sol·licitar per a Menorca la denominació com a Reserva de la Biosfera, i, també, per la proximitat temporal del cinquè aniversari de la materialització d'aquest nomenament, es van organitzar unes noves jornades destinades a avaluar els canvis haguts a l'illa en els darrers deu anys i el grau d'acompliment dels projectes que figuraven en la documentació que es presentà a la UNESCO per obtenir el títol de Reserva de la Biosfera. Aquest curs comptà, com sempre, amb la participació d'especialistes menorquins i de fora de l'illa, i entre aquests darrers, s'ha de destacar la presència de representants de les reserves espanyoles de característiques semblants a la menorquina, Urdaibai i Lanzarote.

19 i 20 de novembre *L'energia èdica a Menorca. Jornades de reflexió i debat*

Els resultats de les recerques realitzades en anys anteriors amb relació al vent de Menorca van posar de manifest que les seves característiques, a partir d'una certa alçada per damunt del nivell de la mar, eren apropiades per a l'aprofitament de l'energia èdica. Aquestes expectatives van generar diverses peticions de creació de camps èdics a l'illa i per aquest motiu el Consell de Menorca va encarregar a l'IME la celebra-

ció d'aquestes jornades, que tenien l'objectiu d'esbrinar, en primer lloc, les possibilitats reals de producció energètica i, en segon lloc, els problemes d'impacte paisatgístic dels camps eòlics. Per discutir aquest tema es van reunir a Ciutadella polítics, promotors de parcs eòlics, tècnics amb experiència en el tema, meteoròlegs i ecologistes.

25 al 27 de novembre *Jornades sobre l'ecotaxa turística*

Davant la polèmica suscitada pel projecte d'ecotaxa turística del Govern Balear, ecotaxa que en part havia estat defensada en diferents informes relacionats amb la Reserva de la Biosfera de Menorca i que havia tingut el Consell Insular de Menorca com a valedor, es van organitzar aquestes jornades de debat organitzades per l'IME i impulsades pel CIME. En aquesta jornada, a més de polítics i ecologistes, hi van participar experts en fiscalitat d'arreu de l'Estat espanyol.

1 al 3 de desembre *Fourth Workshop on Biosensors an Biological Techniques in Environmental Analysis*

Aquestes jornades internacionals van ser la primera col·laboració amb els seus organitzadors, un grup d'investigadors en química ambiental del CSIC de Barcelona que, a partir d'aquesta data, gairebé anualment organitzen, amb la col·laboració de l'IME, una trobada, curs o seminari relacionat amb els programes europeus que duen a terme al seu laboratori.

Convenis

Aquest any es va signar un conveni amb l'Institut Català d'Energia (ICAEN), per col·laborar en un projecte europeu liderat per aquesta institució destinat a desenvolupar sistemes d'energia renovable a petites illes que fossin reserva de la biosfera.

També es va firmar un altre conveni amb el Consell Insular de Menorca, Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea (AENA), Universitat de les Illes Balears (UIB), Universitat de Barcelona (UB) i l'Ajuntament de Sant Lluís per l'excavació i valoració del poblat prehistòric de Biniparratxet. Aquesta exca-

vació va anar a càrrec d'arqueòlegs de les dues universitats i membres de la secció d'Història i Arqueologia de l'IME. El conveni s'anà renovant i ampliant en anys successius.

Any Francesc Hernández Sanz

Amb motiu del cinquantenari de la mort de l'historiador Francesc Hernández Sanz, l'Ajuntament de Maó va decretar l'any 1999 com a any Hernández Sanz. Per commemorar l'efemèride, l'IME es va sumar a la commemoració elaborant, juntament amb l'Ateneu de Maó, un nombre extraordinari de la revista de Menorca destinat a glossar els aspectes biogràfics del personatge, així com la seva producció cultural en els diferents camps que va conrear (història, arxivística, dibuix i pintura, director de la *Revista de Menorca*, etc.). Aquesta publicació especial va sortir l'any 2002 i va incloure també notícia de totes les activitats realitzades al llarg de l'any 1999 i en particular el catàleg complet de l'exposició realitzada pel Museu de Menorca amb objectes, documents i pintures fets per Hernández Sanz o relatius a ell, procedents de diverses fonts institucionals o familiars.

Any 2000

Cursos, jornades, seminaris i congressos

Gener a abril. *Curs d'experts en gestió ambiental*

Aquests curs fou el primer curs de postgrau que va organitzar l'IME amb la col·laboració de la Fundació Universitat Empresa de les Illes Balears. Aquest curs es va realitzar dintre del marc del Fons Social Europeu a través de la Direcció General de Formació de la Conselleria de Treball i Benestar social del Govern Autònom de les Illes Balears. Com a centres impartidors dels mòduls figuraven la Universitat de les Illes Balears i l'Institut Menorquí d'Estudis. La durada del postgrau fou de 120 hores.

17 i 18 de març. *Jornades sobre els aspectes jurídics i polítics del consorci Menorca Reserva de Biosfera*

Aquestes jornades, com les que s'havien fet l'any anterior sobre l'energia eòlica i l'ecotaxa, es van organitzar per encàrrec del Consell Insular de Menorca, amb la intenció d'estudiar la problemàtica del Consorci de la Reserva de la Biosfera com a organisme rector de la Reserva, la seva viabilitat i les possibles alternatives per substituir-lo, en el marc d'una futura llei de la reserva de Menorca.

17, 18 i 24, 25 de novembre. *De Fraga a Maó: eix d'una cultura. I Jornades d'intercanvi cultural entre les terres de Ponent i Menorca.*

Aquestes jornades es van celebrar a Lleida (els dies 17 i 18) i el dos darrers a Menorca (els dies 24 i 25), un dia a Ciutadella i l'altre a Maó. Amb aquest encontre es pretenia apropar dues regions geogràficament allunyades però unides per una mateixa cultura, per la qual cosa un grup de membres de l'IME es va traslladar a Lleida, on va oferir una sèrie de conferències sobre temes culturals. Aquestes conferències s'impartiren a dues veus, és a dir, una part de la conferència anava a càrrec d'un menorquí i l'altra, d'un dels amfitrions; d'aquesta manera, de cada tema se n'oferia una visió des de cadascun dels territoris. Els actes a Lleida van ser organitzats per l'Institut d'Estudis Ilerdencs i es repetiren la setmana següent a Menorca amb les mateixes característiques.

1 i 2 de desembre. *Taller OBSAM sobre perspectives de la sostenibilitat a Menorca*

Aquest taller fou una experiència interessant i exitosa, que l'IME aplicà després en altres ocasions, i també fou utilitzada per altres institucions amb l'assessorament de l'IME. L'experiència consistia en l'aplicació de l'anomenat mètode EASW, un mètode dissenyat per aconseguir polsar l'opinió d'una comunitat en poc temps amb els mateixos resultats i més fiables que els que podia obtenir una enquesta clàssica passada en aquesta comunitat. Per fer açò es triava una mostra que fos representativa segons la piràmide d'edats i sexes de la població, i els elegits, si acceptaven participar-hi, eren reunits en grups amb un moni-

tor de l'organització per treballar una sèrie d'idees que sortien del grup i que, al final del dia, eren posats en comú. D'aquesta posada en comú es treia el retrat robot del que opinava la comunitat del tema proposat, en aquest cas la sostenibilitat.

L'any 2002 es va organitzar un altre taller EASW amb el títol *Els futurs possibles de la Reserva de la Biosfera de Menorca (una agenda per a la Reserva)*, també a càrrec de l'OBSAM.

Convenis

Conveni amb la Conselleria d'Innovació i Energia del Govern Balear. El mes de maig d'aquest any es va signar un conveni amb aquesta Conselleria, segons el qual l'IME havia d'assumir les funcions de Delegació a Menorca de l'Institut Balear d'Energia amb capacitat pròpia per incloure, en la mesura que el seu entorn ho exigeixi i en la mesura de les seves possibilitats, noves iniciatives encaminades a aconseguir millor els objectius com a tal delegació: fomentar l'estalvi d'energia mitjançant la racionalització del seu ús i en particular, mitjançant la promoció de l'ús en cada aplicació de la font energètica més adequada, fomentar la utilització d'energies renovables i, en definitiva, anar aconseguint la compatibilització del desenvolupament econòmic amb la conservació de l'ambient natural i, en particular, complir els tractats internacionals en relació amb l'emissió de CO₂ a l'atmosfera.

El mes de juliol es va signar un conveni amb el GOB de tres anys de durada per elaborar un herbari de plantes superiors de Menorca. L'elaboració d'aquest herbari aniria a càrrec del Grup de Botànica del GOB i es disposaria a l'IME quan aquest comptés amb un edifici propi amb capacitat per acollir-lo. Amb aquest herbari es pretenia la revisió de la totalitat de la flora de fanerògames menorquina, que no havia estat objecte d'un estudi global des de l'època de Rodríguez Femenias, i la formació d'un herbari de consulta per a futurs botànics menorquins i de fora de l'illa. Com a conseqüència d'aquest treball es va confeccionar també un catàleg que es va publicar l'any

2004 amb motiu del primer centenari de la publicació de la *Flórlula de Menorca* de Rodríguez Femenias.

Agència d'Energia

Com a conseqüència de la firma del conveni anterior, l'IME va contractar personal específic, una tècnica i una administrativa, per dur endavant la missió que se li havia encomanat en el conveni, i va obrir una oficina annexa als locals de l'IME com a seu de la Delegació de l'Institut Balear d'Energia; molt prest, però, aquesta delegació es va transformar en Agència d'Energia de Menorca, la primera de les tres, una per a cada illa, que el Govern Balear volia crear. Malauradament, un canvi de govern i el consegüent canvi de política va interrompre aquest programa al cap de tres anys, quan l'Agència de Menorca treballava a ple rendiment i la de Mallorca donava les seves primeres passes. Durant la seva curta existència, l'Agència menorquina es dedicà a elaborar estudis sobre consum energètic a l'illa i sobre possibles aplicacions de les energies renovables, i va gestionar ajuts per a la implantació a diversos municipis de Menorca de sistemes d'energia solar tèrmica per a habitatges urbans.

Any 2001

Cursos, jornades, seminaris i congressos

17 al 19 de maig: *I Escola de primavera sobre Història de la Ciència i Divulgació: Els Museus*

Amb aquesta escola s'inicià una col·laboració amb la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica, societat filials de l'IEC, per la celebració bianual d'una escola de primavera destinada a desenvolupar diferents aspectes relacionats amb el paper de la història de la ciència amb la divulgació dels coneixements científics. L'estructura d'aquesta escola, i la de les següents edicions, consistia a convidar quatre professors especialistes reconeguts en les matèries tractades per desenvolupar un dels seus aspectes, el més proper a la seva experiència, i convidar a una

taula rodona final persones de l'Estat espanyol que treballessin professionalment en el tema. Així, per exemple, a aquesta primera edició de l'escola es van convidar directors de museus de la ciència i de la tècnica espanyols.

Convenis

Conveni entre l'IME i l'Earlham College de Richmond, Indiana (EUA)

Aquest any es signà un conveni amb aquest centre docent dels Estats Units per organitzar cursos sobre la història, la societat i el medi de Menorca per a estudiants dels Estats Units. Des d'aquella data aquests cursos es realitzen bianualment i, en cada ocasió, compten amb la presència d'una quinzena d'estudiants nord-americans de l'Earlham College que reben un ensenyament basat en unes classes teòriques i unes sortides al camp per conèixer sobre el terreny el que se'ls explica en les classes. El curs té una durada aproximada d'un mes i l'imparteixen membres de l'IME.

Presentació del *Diccionari menorquí, espanyol, francès, llatí* d'Antoni Febrer i Cardona

Aquesta obra fou editada per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans dintre de la seva *Biblioteca filològica* amb la col·laboració de l'Institut Menorquí d'Estudis. L'obra es presentà a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans el 15 de novembre i fou el primer acte oficial amb la participació de l'IME que es va realitzar als locals de l'IEC, encara que la relació entre totes dues entitats, a través de les filials de l'IEC, existia des del principi de l'IME gràcies a la celebració de les Trobades Científiques de la Mediterrània. Durant la presentació, el professor Jordi Carbonell va cridar l'atenció sobre la urgència de publicar la resta de l'obra de Febrer i Cardona, tota ella inèdita, per posar-la a l'abast dels estudiosos. La seva suggerència fou recollida per l'IME i l'any següent s'inicià el projecte d'edició de les obres completes de Febrer i Cardona.

Any 2002

Cursos, jornades, seminaris i congressos

7 al 9 de febrer, *I Jornades de Teoria i Psicologia. Representación y significado: una aproximación multidisciplinar.*

Aquestes jornades estaven destinades a reunir un grup d'especialistes en el tema escollit com a base de la trobada per posar en comú les seves investigacions, les quals, una volta discutides a la llum dels resultats obtinguts per cadascun d'ells, s'havien de transformar en articles per publicar en forma de nombre especial de la revista *Estudios de psicología*. Aquestes jornades i la recopilació dels seus resultats en l'esmentada revista s'han realitzat des d'aquella data amb periodicitat bianual, amb la col·laboració de la Universitat de les Illes Balears. També s'ha d'esmentar que aquestes jornades van tenir un precedent l'any 1990 amb unes jornades sobre *Teoria computacional de la ment: L'aportació de J. A. Fodor*, que van comptar amb l'assistència del mateix Jerry A. Fodor i que es van celebrar a Maó amb la col·laboració de l'Institut Menorquí d'Estudis.

22 al 24 de març, *XXVIII Col·loqui de la Societat d'Onomàstica*

La Societat d'Onomàstica, que celebra cada any un col·loqui sobre toponímia i onomàstica a una de les diverses terres de parla catalana, aquest any escollí Menorca per a la seva trobada anual. En aquestes jornades, els membres de la Societat i els estudiosos en general aporten els resultats de les seves investigacions sobre el tema i, molt especialment, s'encoratja la presentació d'estudis relacionats amb el territori visitat. Aquestes jornades ja s'havien realitzat a Menorca l'any 1984, abans de la creació de l'Institut Menorquí d'Estudis, organitzades per Obra Cultural de Menorca..

Publicacions

Josep Maria Jansà Guardiola, *Meteorologia de Menorca, Balears i la Mediterrània*

Amb motiu de la commemoració del primer centenari del naixement de Josep Maria Jansà Guardiola es va publicar aquest volum, que recollia les seves obres científiques més importants relacionades amb la meteorologia de la Mediterrània occidental i que es van reproduir en forma de facsímils. El llibre va comptar amb la col·laboració de l'Institut Nacional de Meteorologia i de la Universitat de les Illes Balears i fou el primer nombre de la col·lecció "Sextant", destinada a publicar obres clàssiques de la ciència menorquina

C. F. H. Lindemann, *Descripció geogràfica i estadística de l'illa de Menorca*

Aquesta obra és la traducció del llibre que va escriure un pastor alemany destinat als regiments hannoverians estacionats a Menorca a les darreries de la dominació anglesa (1781). Aquest llibre, molt important per les informacions que dóna sobre la Menorca de l'època, havia passat pràcticament desaparegut a l'illa de Menorca, i no n'existia cap exemplar a les seves biblioteques conegudes, segurament a causa de l'idioma en què està escrit, no gaire estès a l'illa. Per aquest motiu, la traducció de l'IME, a càrrec de Lothar Pabst, va permetre donar a conèixer al públic menorquí una obra important per ajudar a comprendre una època, el segle XVIII, d'importants moviments culturals a la nostra illa que van influir decisivament en el seu futur. Amb aquesta obra s'inicià també la recuperació de la figura de Lindemann, perquè amb motiu de les investigacions realitzades per preparar l'edició, es van trobar altres publicacions del mateix autor referides a Menorca que van ser editades posteriorment.

Projecte Antoni Febrer i Cardona

Com a resultat d'una proposta feta durant la presentació del *Diccionari menorquí, espanyol, francès i llatí* d'Antoni Febrer i Cardona es va posar en marxa un projecte destinat a editar les obres completes del filòleg, traductor i escriptor maonès. La feina de dur endavant aquest projecte recau en l'Institut d'Estudis

Catalans, Publicacions de l'Abadia de Montserrat i l'Institut Menorquí d'Estudis amb la col·laboració de la Universitat de les Illes Balears. L'Institut d'Estudis Catalans, a través de la Secció Filològica, té cura de l'edició de tota l'obra gramatical d'Antoni Febrer, mentre que Publicacions de l'Abadia de Montserrat n'edita tota l'obra literària, traduccions, reculls de glosses, temes religiosos, etc. L'IME coedita totes les obres, col·laborant amb uns i altres, i l'UIB hi farà col·laboracions puntuals. L'obra completa, una vegada editada, comptarà amb xxx volums, i el termini aproximat previst de realització del projecte és de set anys. Per a l'estudi introductor de cada volum i per a l'edició dels textos s'ha comptat amb professors de filologia catalana de diverses universitats de les terres catalanes, la qual cosa fa d'aquest projecte un dels més interessants de l'IME, pel que representa de col·laboració entre territoris.

Setmana de la ciència

Aquest any es va celebrar per primera vegada a Menorca la Setmana de la Ciència que des de feia uns anys s'organitzava als països de la Comunitat Econòmica Europea i que l'any anterior havia arribat a la Comunitat Autònoma Balear, però encara no a Menorca. El propòsit d'aquestes setmanes és fer arribar la ciència un públic general, per donar a conèixer, d'una banda, aquells aspectes de la ciència que afecten o poden afectar a tothom, i de l'altra, per conscienciar el públic que els coneixements científics formen part de la cultura amb el mateix dret que la música o la pintura. En darrer terme es pretén encoratjar l'interès per la ciència entre els joves estudiants i estimular la seva curiositat científica. En aquesta primera edició de la setmana de la ciència, que va durar des del 4 fins al 9 de novembre, es van organitzar visites guiades a diferents centres menorquins relacionats amb la investigació, conferències a escoles, instituts i per al públic en general. Des d'aquest any les jornades s'han celebrat anualment en les mateixes dates amb nous continguts i amb una durada cada vegada més extensa.

Any 2003

Cursos, jornades, seminaris i congressos

13 i 14 de desembre de 2003. *XII Assemblea de la Coordinadora dels Centres d'Estudi de Parla Catalana (CCEPP)*.

La Coordinadora dels Centres d'Estudi de Parla Catalana, de la qual forma part l'IME, es reuneix anualment en una ciutat o regió i hi desenvolupa les seves activitats un dels centres de la xarxa. En aquesta convocatòria van escollir Menorca per celebrar la reunió anual. Aquestes reunions serveixen també perquè l'amfitrió, en aquest cas l'Institut Menorquí d'Estudis, doni a conèixer les seves activitats i la seva història als assistents a l'assemblea. En el transcurs de l'estada a l'illa dels membres de la coordinadora, en l'assemblea general hi participà un membre de cada centre d'estudis, i s'aprofità per fer la que fou la primera presentació pública a les Balears de la Fundació Ramon Muntaner, fundació destinada a recollir fons per contribuir a donar suport a les activitats de la Coordinadora.

Sexquicentenari del doctor Orfila

El mes de març, amb motiu de la commemoració del cent cinquanta aniversari de la mort del doctor Mateo Orfila, es va celebrar al Teatre Principal de Maó un acte d'homenatge a l'il·lustre toxicòleg menorquí. Aquest homenatge fou organitzat conjuntament per la Reial Acadèmia de Medicina de Balears i l'IME, amb la col·laboració entre d'altres del Consell Insular de Menorca, l'Ajuntament de Maó i la Universitat de les Illes Balears. Van intervenir en l'acte personalitats rellevants de la medicina, com el professor Jean Dosset, premi Nobel de medicina, el professor Maurice Tubiana, president de l'Acadèmia de Medicina de França, el professor xxxx, president de la Real Academia de Medicina Española, i el doctor Alfonso Ballesteros, president de la Reial Acadèmia de Medicina de Balears.

XIX Curs Eivissenc de Cultura

El mes de novembre, l'Institut d'Estudis Eivissencs va convidar l'Institut Menorquí d'Estudis a participar en un curs de cultura que l'entitat organitza anualment a Eivissa i que en aquesta ocasió va dedicar a Menorca en el seu vessant històric, cultural, socioeconòmic i ambiental. El curs que es va realitzar al llarg de cinc dies, entre el 10 i el 14 de novembre, va comptar amb una gran participació de públic i fou la primera ocasió en què l'IME es va presentar com a tal a l'illa d'Eivissa.

Any 2004

Cursos, jornades, seminaris i congressos

19 i 20 de març. *Chemistry, medicine and crime*.
Mateu J. B. Orfila and his time

Amb motiu del sexquicentenari del famós toxicòleg i químic Mateu Orfila celebrat l'any anterior es preparà aquest congrés, que comptà amb els principals especialistes en Orfila i la seva obra, i en la història de la toxicologia i de la química mèdica. Els materials d'aquest congrés han donat peu a dues publicacions: una amb els textos presentats pels ponents relacionats amb el paper d'Orfila dintre de la història de les dues disciplines esmentades, i l'altre amb els textos sobre la vida d'Orfila ampliat amb la reproducció i l'estudi crític de tota la seva correspondència i altres documents personals del toxicòleg. Durant els dies del congrés es va fer una exposició bibliogràfica i iconogràfica del doctor Orfila al Museu de Menorca.

24 al 27 de març *Jornades sobre la Reserva de Biosfera de Menorca en els seus 10 anys*

Fidel a la seva implicació amb la Reserva de la Biosfera, l'IME organitzà unes noves jornades, les terceres, per estudiar la situació de Menorca des del punta de vista dels postulats derivats de la seva condició de Reserva de la Biosfera, en aquesta ocasió apro-

fitant el fet que el mes d'octubre anterior s'havia acomplert el primer aniversari de la nominació de l'illa amb aquest títol.

1, 2 i 3 de desembre i 16 i 17 de desembre. *IV Jornades del medi ambient de les Illes Balears*.

Les Jornades del medi ambient de les Illes Balears són una trobada que té lloc cada quatre anys i que organitza la Societat d'Història Natural de les Balears. En aquesta ocasió l'IME col·laborà en l'organització de les jornades, que, per primera vegada, realitzaren dues sessions a Menorca. La contribució de l'IME a les jornades va anar a càrrec, d'una banda, de l'OBSAM, que hi va presentar sis pòsters, i de l'altra, d'alguns membres de l'IME, que hi van presentar comunicacions.

Publicacions

Pere Fraga Arguimbau, Cristòfol Mascaró Sintes, David Carreras Martí, Òscar García Febrero, Xec Pelliser Allès, Martí Pons Gomila, Magda Seoane Barber i Miquel Truyol Olives, *Catàleg de la flora vascular de Menorca*

Aquesta publicació, relacionada amb el projecte d'elaboració de l'herbari de referència de la flora vascular menorquina, és un catàleg que venia a substituir la *Flórula de Menorca* de Rodríguez Femenias, 100 anys després de la seva publicació, en el sentit que recollia totes les addicions a la flora vascular de Menorca realitzades al llarg d'aquests cent anys per diversos autors i pel mateix grup autor del llibre; també s'hi revisava la nomenclatura i sistemàtica d'acord amb els canvis produïts en aquest temps, i en darrer terme s'hi afegien els aspectes que en un catàleg actual es consideren imprescindibles. L'elecció de l'any 2004 per publicar el catàleg estava justificada per la intenció de retre homenatge a la *Flórula de Menorca*, apareguda l'any 1904, que durant cent anys havia estat l'obra de referència de la botànica menorquina.

Diada menorquina a la Universitat Catalana d'Estiu

Aquest any la presència menorquina a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada es va concretar en un sol dia dedicat íntegrament a activitats relacionades amb l'illa de Menorca. Els actes s'iniciaren al matí amb una sèrie de conferències relacionades amb la realitat menorquina, a les quals va seguir l'acte central del dia, consistent en la commemoració del vint-i-cinquè aniversari de l'*Enciclopèdia de Menorca*. Al capvespre hi va haver una sessió del taller de llatre, que aquest al contrari de les altres activitats s'havia realitzat durant tres dies, i a mig capvespre va seguir una sessió de glossat pel grup Soca de Mots. En darrer terme, a la nit, va tenir lloc una cloenda festiva a càrrec del grup s'Aubaida que va actuar a la plaça de Prades de Conflent.

XX edició de les Trobades Científiques de la Mediterrània

Amb motiu de la celebració de la XX Trobada de la sèrie es celebraren diferents actes commemoratius els dies anteriors a l'edició d'aquest any. Aquests actes consistiren en un sopar on es va convidar tots els organitzadors de les vint trobades anteriors (gairebé tots hi van assistir) i en un acte acadèmic que consta de dues taules rodones, una amb els vicerectors d'investigació de les universitats que més vegades havien col·laborat amb les trobades, la Universitat de Barcelona, la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat Politècnica de Catalunya i la Universitat de les Illes Balears, i la segona amb els directors generals d'universitats de la Generalitat de Catalunya i de les Illes Balears. Els temes de les taules rodones estaven relacionats amb el futur de la física a les universitats, amb la problemàtica de les sortides laborals, amb les relacions entre la universitat i l'empresa i amb la convergència europea dels estudis universitaris.

Jornades menorquines a Barcelona

El mes d'octubre es va continuar amb la política de presentació del nostre Institut i de la realitat menorquina fora de l'illa i, per aquest motiu es van

organitzar, en el marc de la col·laboració amb l'Institut d'Estudis Catalans, unes jornades menorquines a Barcelona que es van celebrar a la Casa de Convalescència, seu de l'IEC, amb excepció de la presentació del tom d'art de l'*Enciclopèdia de Menorca*, que es va celebrar a l'Espai Mallorca. Els actes a l'Institut d'Estudis Catalans van consistir en una exposició de llibres editats per l'Institut Menorquí d'Estudis, una exposició sobre Menorca Reserva de la Biosfera i diverses conferències sobre temes de cultura menorquina i medi ambient.

Jornades menorquines a Palma

La projecció del nostre Institut fora de l'illa es completà aquest any amb la realització d'un esdeveniment menorquina a Palma de Mallorca. Les jornades a Palma van comptar amb la col·laboració de la Universitat de les Illes Balears, al seu campus, i van consistir en la presentació del projecte d'edició de les obres completes de Febrer i Cardona i una exposició de llibres de l'IME relacionats amb la història de la pedagogia, amb sengles conferències sobre el tema. Fora del campus de la UIB es realitzà una exposició sobre Menorca Reserva de la Biosfera i una conferència, a l'edifici de la UIB de Sa Riera, i un acte commemoratiu dels vint-i-cinc anys de l'*Enciclopèdia de Menorca*.

Any 2005

Cursos, jornades, seminaris i congressos

25 de gener de 2005 *Cartes que lliguen. Les correspondències científiques com a font de la història de la ciència.*

Aquest seminari es va organitzar per commemorar el primer centenari de la mort de Rodríguez Femenias. El tema escollit, les correspondències científiques, volia ressaltar la correspondència que va mantenir Rodríguez amb un centenar de corresponents i que avui es troba dipositada a l'Institut Menorquí d'Estudis. El seminari, encara que organitzat per l'IME, es va fer a la seu de

l'Institut d'Estudis Catalans, a Barcelona, en comptes de Maó, per fer efectiva d'aquesta manera la projecció d'aquest il·lustre personatge, que va tenir un paper important en el món de la ficologia al segle XIX, més enllà dels límits de l'illa.

Publicacions

Joan J. Fornós, Antoni Obrador i Vicenç M. Rosselló (eds). *Història Natural del Migjorn de Menorca. El medi físic i l'influx humà*.

Aquest llibre col·lectiu constitueix la primera col·laboració editorial entre la Societat d'Història Natural de les Balears i l'IME. L'obra fou un projecte d'envergadura en la qual van intervenir més de quaranta investigadors que van desenvolupar els múltiples aspectes que es poden incloure dintre dels dos temes genèrics descrits pels títol del llibre.

Josefina Salord, Josep M. Vidal Hernández (coord.) *El segle XIX a Menorca*

Aquesta publicació constitueix la part monogràfica d'un nombre de la revista *Estudis Baleàrics* publicada per l'Institut del mateix nom. S'hi arrepleguen articles de diversos membres de l'IME relacionats amb aspectes històrics del segle XIX menorquí. Fou el primer monogràfic de la revista dedicat a Menorca, que d'aquesta manera venia a sumar-se a iniciatives similars de les revistes *Randa* i *Serra d'or*. Aquest nombre d'*Estudis Baleàrics* fou presentat a Palma de Mallorca i a Maó.

Fira de la ciència

La Fira de la Ciència de les Illes Balears, una fira que organitza anualment la Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació del Govern Balear, va arribar aquest any per primera vegada a Menorca els dies 17, 18 i 19 de març. La fira va constar de 55 estands que pertanyien a centres educatius, entitats i institucions de l'entorn científic i tecnològic de Balears, administracions públiques i empreses privades. En aquests estands els centres educatius presentaven propostes

didàctiques creades pels mateixos centres, mentre les entitats de l'entorn científic i tecnològic mostraven les seves activitats en aquest camp i les administracions públiques i privades donaven a conèixer els serveis que oferien a la investigació. L'IME va col·laborar en l'organització de la fira en la part logística, mentre que la part de coordinació dels aspectes educatius i de la participació dels centres d'ensenyament va anar a càrrec de la delegació a Menorca de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears.

Any Gumersind Gomila

Amb motiu de la commemoració del primer centenari del naixement del poeta menorquí Gumersind Gomila, l'Institut Menorquí d'Estudis va programar una sèrie d'activitats destinades a donar a conèixer la seva figura. La primera de totes fou l'organització d'un acte de presentació a la Universitat Catalana d'Estiu amb conferències, lectura de poemes i actuació musical de la cantant menorquina M. Àngels Gornés, que posà música a diferents poemes de Gomila. També es van penjar pòsters en què es donava a conèixer la vida i l'obra del poeta. Els actes continuaren a Maó el mes d'octubre amb conferències, un muntatge poeticomusical que va tenir lloc a Maó i Ciutadella i la reedició del primer dels seus poemes, *Els ocells morts*, que es va publicar dintre de la col·lecció "Petit Format".

Any de la Física

L'any 2005 fou declarat Any Internacional de la Física per commemorar el primer centenari de la publicació per part d'Einstein de tres articles en què es posaven les bases de tota la Física del segle XX. L'IME es va afegir a aquesta commemoració preparant la Setmana de la Ciència d'aquest any, amb un format monogràfic dedicat a la Física. Es van organitzar sessions d'observació astronòmica, sessions d'experiments didàctics interactius, conferències públiques sobre la nova Física i exposicions sobre la vida i l'obra d'Einstein.